રમઝાન, રોઝા ઔર ઐતેકાફ
કા બયાન

સંપાદક- મૌલાના જલીલ અહસન નદવી રહ.

🟥 રાહે અમલ હિન્દી સે લિપ્યાન્તરણ કિયા હે.

બિસ્મિલ્લાહિર્રહમાનિર્રહિમ

🔷 રમઝાન કી ફઝીલત.

સલમાન ફારસી સે રિવાયત હે ઉન્હોને કહા કિ શાબાન કી આખિરી તારીખ કો રસૂલુલ્લાહﷺ ને ખુતબા દિયા જિસ્મે ફરમાયા ઐ લોગો એક બડી અજમત વાલા બડી બરકત વાલા મહીના કરીબ આ ગયા હે વો ઐસા મહીના હે કિ જિસ્કી એક રાત હજાર મહીનો સે બેહતર હે અલ્લાહ ને ઈસ મહીના મે રોઝા રખના ફર્જ કરાર દિયા હે ઔર ઈસ મહીના કી રાતો મે તરાવીહ પઢના નફીલ કર દિયા હે [યાની ફર્જ નહી હે બલ્કી સુન્નત હે જિસ્કો અલ્લાહ પસન્દ ફરમાતા હે] જો શખ્સ ઈસ મહીના મે કોઈ એક નેક કામ અપને દિલ કી ખુશી સે ખુદ બખુદ કરેગા તો વો ઐસા હોગા જૈસે કિ રમઝાન કે સિવા ઔર મહીનો મે ફર્જ અદા કિયા હો, ઔર

જો ઈસ મહીના મે ફર્જ અદા કરેગા તો વો ઐસા હોગા જૈસે કિ રમઝાન કે સિવા દૂસરે મહીના મે કિસી ને સત્તર ફર્જ અદા કિયે ઔર યે સબ્ર કા મહીના હે ઔર સબ્ર કા બદલા જન્નત હે ઔર યે મહીના સોસાઈટી કે ગરીબ ઔર જરૂરતમંદો કે સાથ હમદર્દી કા મહીના હે.

"સબ્ર કા મહીના" હોને સે મતલબ યે હે કિ રોજો કે જરીયે મોમિન કો અલ્લાહ કી રાહ મે જમને ઔર અપની ખ્વાહિશાત પર કાબૂ પાને કી તરબીયત દી જાતી હે. આદમી એક મુકર્રર વકત તક અલ્લાહ કે હુક્મ કે મુતાબિક ના ખાતા હે ઔર ના પીતા હે ઔર ના બીવી કે પાસ જાતા હે ઉસ્સે ઉસ્કે અન્દર અલ્લાહ કી ઈતાત કા જજ્બા પૈદા હોતા હે ઈસ્સે ઈસ બાત કી મશ્ક હોતી હે કિ મૌકા પડને પર વો અપને જજ્બાત વ ખ્વાહિશાત પર ઔર અપની ભૂક પ્યાસ પર કિતના કાબૂ રખ સકતા હે. દુનિયા મે મોમિન કી મિસાલ મૈદાને જંગ કે સિપાહી કી તરહ હે જિસે શૈતાની ખ્વાહિશો ઔર બુરી તાકતો સે લડના હે, અગર ઉસ્કે અન્દર સબ્ર કી

સલાહિયત ના હો તો હમલા [આક્રમણ] કે શુરૂ હી મે અપને આપ કો દુશ્મન કે હવાલે કર દેગા. "હમદર્દી કા મહીના" હોને કા મતલબ યે હે કિ વો રોજાદાર જિનકો અલ્લાહ ને ખાતા પીતા બનાયા હે ઉન્કો ચાહિયે કિ બસ્તી કે જરૂરતમંદો કો અલ્લાહ કે દિયે હુવે ઈનામ મે શરીક કરે ઔર ઉન્કી સેહરી ઔર ઈફ્તારી કા ઈન્તિજામ કરે. અસલ હદીસ મે મુવાસાત કા લફ્જ આયા હે જિસ્કા મતલબ હે માલી હમદર્દી કરના જિસ્મે જુબાની હમદર્દી ભી શામિલ હે.

[મિશ્કાત; રિવાયત કા ખુલાસા]

◆ રોઝે, તરાવીહ કા અઝર મગફિરત.

જિસ શખ્સ ને ઈમાની કૈફિયત કે સાથ ઔર આખિરત કે બદલે કી નિયત સે રમઝાન કે રોજે રખે તો અલ્લાહ ઉસ્કે ગુનાહો કો માફ કર દેગા જો પહલે હો ચુકે હે. જિસને રમઝાન કી રાતો મે ઈમાની કૈફિયત ઔર આખિરત કે બદલે કી નિયત કે સાથ નમાજ [તરાવીહ] પઢી તો ઉસ્કે ઉન ગુનાહો કો અલ્લાહ માફ કર દેગા જો પહલે હો ચુકે હે.

[બુખારી મુસ્લીમ; રિવાયત કા ખુલાસા]

◆ રોઝે કો તોડને વાલી ચિઝે.

રસૂલુલ્લાહﷺ ને ફરમાયા કિ રોઝા ઢાલ હે ઔર જબ તુમ્મે સે કિસી કે રોઝા કા દિન હો તો અપની જુબાન સે ગન્દી બાત ના નિકાલે ઔર ના શોર વ હગામા કરે ઔર અગર કોઈ ઉસસે ગાલી ગુલૂચ કરે યા લડાઈ કરને કે લિયે તૈયાર હો તો ઉસ રોજાદાર કો સોચના ઔર યાદ કરના ચાહિયે કિ મે તો રોજાદાર હૂં (ભલા મે કિસ તરહ ગાલી દે સકતા ઔર લડ સકતા હૂં).

[બુખારી મુસ્લીમ; રિવાયત કા ખુલાસા]

◆ રોઝે કી ઔર કુરઆન કી શિફારિશ.

રસૂલુલ્લાહﷺ ને ફરમાયા કિ રોઝા ઔર કુરાન મોમિન કે લિયે સિફારિશ કરેગે, રોઝા કહેગા ઐ મેરે રબ મેને ઈસ શખ્સ કો દિન મે ખાને ઔર દૂસરી લજ્જતો સે રોકા તો યે રૂકા રહા તો ઐ મેરે રબ ઈસ શખ્સ કે બારે મે મેરી સિફારિશ કુબૂલ કર ઔર કુરાન કહેગા કિ મેને ઈસકો રાત મે સોને સે રોકા [અપની મીઠી નીદ છોડ કર નમાજ મે કુરાન પઢતા રહા] તો ઐ અલ્લાહ ઈસ શખ્સ કે બારે મે મેરી સિફારિશ

કુબૂલ કર તો અલ્લાહ ઈન દોનો કી સિફારિશ કો કુબૂલ ફરમાએગા.

[મિશ્કાત, બૈહકી; અન અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદી, રિવાયત કા ખુલાસા]

◆ રોઝે કી રૂહ ઔર બાદ કિસ્મત રોઝદાર.

રસૂલુલ્લાહﷺ કા ફરમાન હે કિ જિસ શખ્સ ને રોઝા રખને કે બાવજૂદ ઝૂઠ બાત કેહના ઔર ઉસપર અમલ કરના નહી છોડા તો અલ્લાહ કો ઉસ્સે કોઈ દિલચસપી નહી કિ વો ભૂકા ઔર પ્યાસા રહતા હે. યાની રોઝા રખ વાને સે અલ્લાહ કા મકસદ ઈન્સાન કો નેક બનાના હે અગર વો નેક હી ના બના ઔર સચ્ચાઈ પર ઉસને અપની જિન્દગી કી ઈમારત નહી ઉઠાઈ, રમઝાન મે ભી ગલત ઔર નાહક બાત કહતા ઔર કરતા રહા ઔર રમઝાન કે બાહર ભી ઉસ્કી જિન્દગી મે સચ્ચાઈ નહી દિખાયી દેતી તો ઐસે શખ્સ કો સોચના ચાહિયે કિ વો આખિર ક્યોં સુબહ સે શામ તક ખાને પીને સે રૂકા રહા. ઈન હદીસો કા મતલબ યે હે કિ રોજાદાર કો રોઝા રખને કે મકસદ ઔર ઉસ્કી અસલ રૂહ સે વાકિફ હોના

ચાહિયે ઔર હર વકત ઈસ બાત કો જેહન મે તાજા રખના ચાહિયે કિ ક્યોં ખાના પાની છોડ રખા હે.

[બુખારી; અન અબૂ હુરૈરા રદી, રિવાયત કા ખુલાસા]

◆ રોઝા ઔર ઝકાત ગુનાહોં કા કફ્ફારા હૈં.

રસૂલુલ્લાહﷺ કા ફરમાન હે કિ આદમી અપને બીવી બચ્ચો કે લિયે ગુનાહ મે પડ જાતા હે ઈસ તરહ તિજારત ઔર પડોસિયો કે સિલસિલે મે આમતૌર સે કોતાહી હો જાતી હે તો ઈન ઈબાદતો કે નતીજે મે અલ્લાહ ઈન કોતાહિયો કો માફ કર દેગે (શર્ત યે હે કિ યે ગુનાહ જાન બુજકર ના કિયે ગયે હો, બલ્કી જાને મે હો ગયે હો).

[બુખારી; અન હુજૈફા રદી, રિવાયત કા ખુલાસા]

◆ દિખાવે સે બચના.

ઈસ રિવાયત કા મતલબ હે કી રોજેદાર કો ચાહિએ કી અપને રોજે કી નુમાઈશ સે બચે નાહ દોહ લે ટેલ લગા લે તાકિ રોજે કી વજહ સે પૈદા હોને વાલી સુસ્તી ઔર કમજોરી દૂર હો જાયે ઔર દિખાવે કા દરવાજા બંદ હો જાયે.

[અલ આદબુલ મુફરદ; અન અબુ હુરૈરા રદી, રિવાયત કા ખુલાસા]

◆ સહરી કી તાકીદ.

રસૂલુલ્લાહﷺ ને લોગો સે ફરમાયા કિ સહરી ખા લિયા કરો ઈસલિયે કિ સહરી ખાને મે બરકત હે. [બુખારી; રિવાયત કા ખુલાસા]

ઈસ રિવાયત કા મતલબ યે કિ સહરી ખાકર રોઝા રખોગે તો દિન આસાની સે કટેગા, અલ્લાહ કી ઈબાદત ઔર દૂસરે કામો મે કમજોરી ઔર સુસ્તી ના આયેગી સહરી ના ખાવોગે તો ભૂક કી વજહ સે સુસ્તી ઔર કમજોરી આયેગી, ઈબાદત મે જી ના લગેગા ઔર યે બડી બે-બરકતી કી બાત હોગી. [અત્તરગીબ વત્તરહીબ; રિવાયત કા ખુલાસા]

◆ ઈફ્તારી મે જલ્દી કરને કી તાકીદ.

રસૂલુલ્લાહﷺ કા ફરમાન હે કિ યહૂદ કી મુખાલિફત કરો, વો અધેરા છા જાને કે બાદ રોઝા ખોલતે હે તો અગર તુમ ઈફ્તાર સૂરજ ડૂબતે હી કરોગે ઔર યહૂદ કી પૈરવી ના કરોગે તો યે ઈસ બાત કી દલીલ હોગી કિ તુમ દીની લિહાજ સે અચ્છી હાલત પર હો.

[બુખારી; રિવાયત કા ખુલાસા]

◈ સફર મે રોઝા ના રખને કી ઈજાઝત.

અનસ બિન માલિક (રદી) ફરમાતે હે કી હમ રમઝાન કે મહીના મે રસૂલુલ્લાહﷺ કે સાથ સફર પર જાતે તો કુછ લોગ રોઝા રખતે ઔર કુછ ના રખતે, ના રોજેદાર ખાને વાલે કો ટોકતા ઔર ના ખાને વાલા રોજેદાર કો ટોકતા. મુસાફિર કો કુરાન મે રોઝા ના રખને કી ઈજાજત દી ગયી હે, જો શખ્સ આસાની કે સાથ સફર મે રોઝા રખ સકે તો ઉસ્કે લિયે રોઝા રખના બેહતર હે ઔર જિસે પરેશાની હો તો ઉસ્કે લિયે રોઝા ના રખના બેહતર હે, કિસી કો કિસી પર એતરાજ નહી કરના ચાહિયે.

[બુખારી; રિવાયત કા ખુલાસા]

◈ રમઝાન કા આખરી અશરા.

યૂં તો રસૂલુલ્લાહﷺ હમેશા અલ્લાહ કી ઈબાદત મે લગે રહતે લેકિન રમઝાન મે આપ કા જૌક વ શૌક ઔર બઢ જાતા ઔર ઉસ્મે ભી આખિરી દસ દિન તો બિલ્કુલ અલ્લાહ કી ઈબાદત મે ગુજારતે, મસ્જિદ મે જા બૈઠતે, નફીલ નમાજ ઔર કુરાન કી તિલાવત ઔર ઝીક્ર વ દુવા મે લગે રહતે ઔર

ઐસા ઈસલિયે કરતે કિ રમઝાન કા મહીના મોમિન કી તૈયારી કા જમાના હોતા હે તાકિ ગ્યારહ મહીને શૈતાન ઔર શૈતાની તાકતો સે લડને કે લિયે તાકત હાસિલ હો જાયે.

ઔર એક હદીસ મે હજરત આયશા (રદી) સે રિવાયત હે કિ રસૂલુલ્લાહﷺ કા હાલ યે થા કિ જબ રમઝાન કા આખિરી અશરા [આખિરી દસ દિન] આતા તો રાતો કો જિયાદા સે જિયાદા જાગ કર ઈબાદત કરતે, ઔર અપની બીવિયો કો જગાતે (તાકિ વો ભી જિયાદા સે જિયાદા જાગ કર નવાફિલ ઔર તહજ્જુદ પઢે) ઔર અલ્લાહ કી ઈબાદત કે લિયે આપ તહબન્દ કસ કર બાધતે (યે મુહાવરા હે, મતલબ યે કિ પૂરે જોશ મશગૂલિયત કે સાથ ઈબાદત મે લગ જાતે).

[બુખારી; અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદી, રિવાયત કા ખુલાસા]